

# I barnrikehuset kunde familjen växa

**I slutet av trettioalet flyttade Iris Dahlin och hennes familj in i ett av barnrikehusen på Majstångsgatan i Kungsladugård. Nu i mars har hon bott här i sextiosju år.**

**– Mina barn pratar om att jag borde ha hiss, men jag flyttar inte härifrån, säger hon.**

■ Iris Dahlin bor tre trappor upp. Från det stora vardagsrumsfönstret ser hon Sannaskolan där hon jobbade som städerska i trettiofyra år. Och det var här i fönstret hon stod den där dagen i maj 1945 när hon just fått höra att kriget var slut.

– Jag var så glad att det äntligen var fred så jag slog upp fönstret på vid gavel. Och då fick jag se hur alla barnen sprang ut till flaggstången på skolgården och hissade den svenska flaggan och sjöng nationalsången. Min man, som låg och sov i rummet intill eftersom han jobbat skift, vaknade när han fick höra allt oväsen. Så han kom upp och undrade vad som stod på, berättar Iris.

■ Hennes man hette Sven och var bergsprängare. De träffades i Vingåker i ungdomen och när Svens familj flyttat till Göteborg kom Iris efter. 1926 gifte de sig i Örgryte prästgård.

Till att börja med bodde de nygifta hemma hos Svens föräldrar.

– Det var ont om lägenheter på den tiden. Men efter ett tag lyckades vi få en egen lägenhet i Lunden. Den var på ett rum och kök och hade dass på gården. Vi tyckte det var härligt att flytta dit.

Snart hade Iris och Sven tre barn och det började bli trångt i lägenheten. Men en dag kom Sven hem och berättade att det skulle byggas

barnrikehus i Kungsladugård där han jobbade med att spränga för gatukontoret.

■ Barnrikehusen byggdes under trettio- och fyrtioalet för arbetarfamiljer med många barn. De kallades i Göteborg också för solgårdar eftersom gårdarna inte var mörka och kringbyggda, utan öppna för ljus och luft. Husen byggdes här av det kommunala bostadsbolaget Framtiden och kommunen bestämde vilka som skulle få flytta in.

För att få en tvåa skulle man ha minst tre barn. När kommunens inspektörer kom hem till familjen Dahlin hade Iris sitt fjärde barn i magen. Snart fick hon och Sven åka och titta på en nybyggd lägenhet.

– Den hade badrum och kök med riktig spis och diskbänk. Och runt diskbänken satt det plattor av olivgrönt glas på väggen. ”Å, om vi kunde få ett sådant kök” tänkte jag,

berättar Iris och visar den lilla kontraktsbok med brunt papper som hon och Sven fick när de blivit godkända som hyresgäster.

■ En vårdag 1938 flyttade familjen in i sin nya lägenhet.

– Mina flickor bosatte sig i badrummet. De var där nästan jämt med sina dockor och lekte i badkaret.

I uppgången fanns åtta lägenheter och tjugotvå barn. I hela huset med fem uppgångar bodde över hundra barn.

– Det var ett russel här på gården på den tiden. I dag har vi nästan inga barnfamiljer alls i huset. De tycker att lägenheterna är för små, säger Iris.

Numera är det grönt med många växter och träd framför huset. Men från början vara hela

**”Mina flickor bosatte sig i badrummet. De var där nästan jämt med sina dockor och lekte...”**

gårdsplanen täckt med grus. Här firades midsommar med blomsterklädd stång och dukade långbord. Och ibland ordnade man dragkamp mellan de båda grannhusen.

– Sämjan och sammanhållningen var bra. Och roligt hade vi. Vi i elvan vann oftast dragkamperna eftersom vi hade några riktigt bra ankare i vårt hus.

■ Åren på trettioalet och i början av fyrtioalet var tuffa för många av familjerna i barnrikehusen. Iris och Sven var arbetslös långa perioder. För att familjen skulle klara sig fick han ta något av de nödhjulsarbeten som staten ordnade.

– Ofta var han långt hemifrån och ibland kunde han vara borta i flera månader. Han fick slita hårt med arbete i skogen och på olika vägbyggen. En gång när han kom hem till jul var han så mager att grannarna blev alldeles chockade.

Med tiden fick Iris och Sven sju barn och 1943 kunde de byta upp sig till en av de sällsynta treorna i sitt hus.

■ Nu började också Iris jobba som städerska i den nybyggda Sannaskolan. Där hade hon ansvar för fem klassrum med toaletter och korridorer, biblioteket, rektorsexpeditionen och en gymnastiksal.

– Jag började halv tre på eftermiddagen och jobbade till sju på kvällen. Och sedan skulle man vara där igen klockan sex på morgonen och damma och öppna fönstren för vädring.

Ibland var det skurlov. Då skulle alla skolans golv, bänkar och skåp skuras.

– Då började vi sju på morgonen och höll på till åtta-nio på kvällen. Det var slitsamt, speciellt under krigsåren. Då hade barnen ett material i skorna som lämnade svarta märken

efter sig. Vi fick använda tomteskur för att få rent.

1973 fick Iris guldklocka av kommunen för lång och trogen tjänst. Fem år senare dog hennes man Sven efter en rad hjärtinfarkter. Självt fick hon en hjärtinfarkt för sju år sedan.

– Då gjorde de en ballongsprängning på mig och jag fick ligga på Sahlgrenska i elva dagar. Men i dag tycker jag nästan att jag är friskare än mina barn.

■ Under många år var Iris aktiv i Svenska kvinnors vänsterförbund. På femtioalet var det kampen mot atombomben som stod överst på dagordningen. Då åkte hon runt i stan och sålde tidningar och argumenterade för freden. På åttioalet sydde och samlade hon in pengar till bland andra Nicaraguas barn.

Hennes fredsengagemang grundlades redan i barndomen.

– Under första världskriget stod vi barn ibland vid stationen i Frövi och tittade på de tyska invalidtågen som kom från östfronten. När man ser vad kriget gör med människor kan man inte bli annat än fredsvän.

---

**LARS NETTERFORS**

*[lars@netterfors.se](mailto:lars@netterfors.se)*

---

### **IRIS DAHLIN**

**Ålder:** 95 år

**Yrke:** Pensionerad skolstäderska

**Bor:** I hyreslägenhet på Majstångsgatan i Göteborg sedan den 26 mars 1938

**Familj:** Sju barn, 21 barnbarn, 32 barnbarnsbarn och 5 barnbarnsbarnbarn

**Intressen:** Fredsarbete, idrott och vävning

---

• Publicerad i **Göteborgs-Posten** i februari 2005